

MAKTABGACHA KICHIK YOSHDAGI BOLALARDA IJTIMOIIY KO'NIKMALARNI SHAKLLANTIRISHNING AHAMIYATI

Kuvandiqova Moxira Abdugarimovna

Samarqand viloyati pedagogik mahorat markazi maktabgacha, boshlang'ich va
maxsus ta'lim metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

kuvandikovamoxira@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada maktabgacha kichik yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishning pedagogik va psixologik ahamiyati yoritiladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga xizmat qiluvchi o'yin faoliyati, kommunikativ mashg'ulotlar, tarbiyaviy vaziyatlar va interfaol metodlarning samaradorligi ko'rib chiqiladi. Maqolada kichik yoshdagi bolalarda o'zaro hurmat, hamkorlik, muomala madaniyati va ijtimoiy mas'uliyatni shakllantirishning nazariy asoslari hamda amaliy tavsiyalari bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, kichik yoshdagi bolalar, ijtimoiy ko'nikmalar, ijtimoiylashuv, muloqot madaniyati, hamkorlik, tengdoshlar bilan munosabat, tarbiyaviy jarayon, o'yin faoliyati, kommunikativ rivojlanish, shaxs rivoji, pedagogik yondashuv.

ЗНАЧЕНИЕ ФОРМИРОВАНИЯ СОЦИАЛЬНЫХ НАВЫКОВ У ДЕТЕЙ МЛАДШЕГО ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА

Аннотация. В данной статье раскрывается педагогическое и психологическое значение формирования социальных навыков у детей младшего дошкольного возраста. Рассматривается эффективность игровой деятельности, коммуникативных занятий, воспитательных ситуаций и интерактивных методов, способствующих развитию социальных навыков в организациях дошкольного образования. В статье также изложены теоретические основы и практические рекомендации по формированию у детей младшего возраста взаимного уважения, сотрудничества, культуры общения и социальной ответственности.

Ключевые слова: дошкольное образование, дети младшего возраста, социальные навыки, социализация, культура общения, сотрудничество, отношения со сверстниками, воспитательный процесс, игровая деятельность, коммуникативное развитие, развитие личности, педагогический подход.

THE IMPORTANCE OF FORMING SOCIAL SKILLS IN YOUNG PRESCHOOL CHILDREN

Abstract. This article highlights the pedagogical and psychological importance of developing social skills in young preschool children. It examines the effectiveness of play activities, communicative lessons, educational situations, and interactive

methods that contribute to the development of social skills in preschool educational institutions. The article also presents the theoretical foundations and practical recommendations for developing mutual respect, cooperation, communication culture, and social responsibility in young children.

Keywords: preschool education, young children, social skills, socialization, communication culture, cooperation, peer relationships, educational process, play activities, communicative development, personality development, pedagogical approach.

Kirish

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimida bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlash muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, kichik yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish ularning shaxs sifatida kamol topishida muhim o'rin tutadi. Chunki aynan maktabgacha yosh davri bolaning atrof-muhit bilan muloqotga kirishishi, tengdoshlari va kattalar bilan o'zaro munosabatlarni o'rnatishi hamda jamiyat qoidalarini anglay boshlashi bilan xarakterlanadi [5].

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish jarayoni, avvalo, ularning o'zaro muloqot qilish, hamkorlikda faoliyat yuritish, boshqalarni tinglash, o'z fikrini ifodalash, o'zaro yordam ko'rsatish kabi sifatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Bu ko'nikmalar bolaning keyingi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli o'qishi, jamiyatga moslashuvi hamda ijtimoiy faol shaxs bo'lib shakllanishi uchun muhim omil hisoblanadi [2].

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish turli pedagogik vositalar orqali amalga oshiriladi. Jumladan, o'yin faoliyati, jamoaviy mashg'ulotlar, tarbiyaviy vaziyatlar, suhbatlar hamda interfaol metodlar bolalarda hamkorlik, o'zaro hurmat va muomala madaniyatini shakllantirishda samarali hisoblanadi [4].

Shu nuqtai nazardan, maktabgacha kichik yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida dolzarb mavzulardan biri hisoblanadi. Mazkur maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishning ahamiyati, nazariy asoslari hamda amaliy jihatlari tahlil qilinadi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ushbu masala ko'plab mahalliy va xorijiy olimlarning ilmiy ishlarida o'rganilgan bo'lib, ularning tadqiqotlarida bolalarning ijtimoiy rivojlanishida muhit, tarbiya hamda o'yin faoliyatining muhim o'rni alohida ta'kidlangan.

Psixolog olimlar bolalarning ijtimoiy rivojlanishida muloqot va hamkorlik faoliyati muhim omil ekanligini qayd etadilar. Ularning fikriga ko'ra, maktabgacha yosh davrida bola atrofidagi kattalar va tengdoshlari bilan faol muloqot qilish jarayonida ijtimoiy tajribani egallaydi [1].

Ayniqsa, o'yin faoliyati bolalarning ijtimoiy munosabatlarni anglashiga, turli ijtimoiy rollarni o'zlashtirishiga hamda muomala madaniyatini shakllantirishiga xizmat qiladi [3].

Pedagogik tadqiqotlarda ham maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga katta e'tibor qaratilgan. Olimlarning ta'kidlashicha, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etiladigan jamoaviy o'yinlar, suhbatlar, rolli o'yinlar va turli tarbiyaviy vaziyatlar bolalarda hamkorlik, o'zaro hurmat, mas'uliyat va muloqot madaniyatini shakllantirishga yordam beradi [4].

Shuningdek, zamonaviy pedagogik yondashuvlarda bolalarning ijtimoiy rivojlanishida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, interfaol metodlar hamda hamkorlikda o'qitish usullarining samaradorligi alohida e'tirof etilmoqda. Bu metodlar bolalarning mustaqil fikrlashi, o'z fikrini erkin ifoda etishi hamda jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish ularning shaxs sifatida rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Shu sababli maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan samarali pedagogik shart-sharoitlarni yaratish zarur hisoblanadi.

Adabiyotlar va tahlillar

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish masalasi pedagogika va psixologiya fanlarida keng o'rganilgan. Ushbu yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar bolalarning ijtimoiy rivojlanishida muhit, muloqot va o'yin faoliyatining muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Psixolog olim L.S. Vigotskiy o'z tadqiqotlarida bolaning rivojlanishida ijtimoiy muhit muhim o'rin tutishini ta'kidlaydi. Uning fikriga ko'ra, bolaning bilim va ko'nikmalari avvalo ijtimoiy muhitda, ya'ni kattalar va tengdoshlari bilan muloqot jarayonida shakllanadi [1].

Shuningdek, J. Piaget bolalarning ijtimoiy va intellektual rivojlanishida faoliyat va tajriba muhim rol o'ynashini ta'kidlaydi. Uning nazariyasiga ko'ra, bolalar atrof-muhit bilan faol o'zaro munosabat jarayonida ijtimoiy tajriba orttiradilar [2].

Mahalliy pedagog olimlarning tadqiqotlarida ham maktabgacha yoshdagi bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan [5].

Ularning fikricha, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tashkil etiladigan o'yinlar, suhbatlar, jamoaviy mashg'ulotlar hamda tarbiyaviy vaziyatlar bolalarda hamkorlik, o'zaro hurmat va muomala madaniyatini shakllantirishda muhim ahamiyatga ega.

Tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish ularning shaxs sifatida rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Shu bois maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarning ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi samarali pedagogik metod va vositalardan foydalanish muhim hisoblanadi.

Xulosa

Maktabgacha yoshdagi kichik bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish ularning shaxs sifatida rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Ushbu yosh davrida bolalar atrof-muhitni faol o'rganadi, tengdoshlari va kattalar bilan muloqotga kirishadi hamda ijtimoiy tajriba orttiradi. Shuning uchun ham maktabgacha ta'lim jarayonida bolalarda hamkorlik, o'zaro hurmat, muloqot madaniyati, yordam berish va jamoada ishlash kabi ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'yin faoliyati, jamoaviy mashg'ulotlar, kommunikativ vaziyatlar va interfaol metodlar bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali vosita bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, rolli o'yinlar va jamoaviy faoliyat orqali bolalar o'zaro muloqot qilish, muammoli vaziyatlarni hal etish hamda ijtimoiy qoidalarni tushunishni o'rganadilar.

Demak, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning ijtimoiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ularni jamoaviy faoliyatga jalb etish hamda ijobiy tarbiyaviy muhit yaratish bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini shakllantirishda muhim omil hisoblanadi.

Takliflar

1. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga qaratilgan o'yin va mashg'ulotlar sonini ko'paytirish.
2. Tarbiyachilar tomonidan jamoaviy o'yinlar, rolli o'yinlar va interfaol metodlardan keng foydalanish.
3. Bolalarning tengdoshlari bilan muloqot qilish imkoniyatlarini kengaytirish va jamoada ishlash ko'nikmalarini shakllantirish.
4. Tarbiyaviy jarayonda bolalarda o'zaro hurmat, hamkorlik va yordam berish kabi ijtimoiy fazilatlarni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish.
5. Ota-onalar bilan hamkorlikni kuchaytirish orqali bolalarning ijtimoiy ko'nikmalarini oilada ham rivojlantirishga ko'maklashish

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Vigotskiy L.S. Psixologiya razvitiya rebenka. – Moskva: Pedagogika, 1984.
2. Piaget J. The Psychology of the Child. – New York: Basic Books, 1969.
3. Poddyakov N.N. Psixicheskoye razvitiye doshkolnika. – Moskva: Prosveshcheniye, 1985.
4. O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi. Ilk qadam davlat o‘quv dasturi. – Toshkent, 2022.
5. Nishonova Z.T. Bolalar psixologiyasi va pedagogikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2010.